

ناگزیر باید باور کرد

احمد غلامی

رابطه ایران و روسیه مصداق بارز این عبارت کلیشهای لرد پالمرسون انگلیسی است که «در سیاست دوست ابدی و دشمن دائمی وجود ندارد. این منافع کشورهاست که دائمی است». حتی در این دوستی‌ها و دشمنی‌هاست که منافع کشورهای دیگر هم به فراخور دوری و نزدیکی‌شان به یکی از کشورها تأمین می‌شود. در این میان روسیه بیش از هر کشور دیگری از غرب‌ستیزی ایران سود می‌برد. این وضعیت به روسیه فرصتی استثنایی می‌دهد تا با همسایه قدرتمندش متحد شده و در مواجهه با مخالفان و رقیبان جدی روسیه در منطقه دست بالا را پیدا کند، درصورتی‌که تاریخ مملو از مواجهه ناعادلانه ارتش ایران با نظامیان شوروی یا روسیه بوده است. روسیه دشمن نزدیک ما و آمریکا دشمن دور ماست و از همین‌رو است که هیچ مخاصمه جدی‌ای بین ایران و آمریکا رخ نداده و شاید اراده و زمینه‌ای هم برای این کار وجود نداشته است. اما صفحات تاریخ درباره روسیه خلاف این وضعیت را نشان می‌دهد. قصد ندارم از آمریکا، خاصه آمریکای دوره ترامپ دفاع کنم که نه‌تنها جلوه تام و تمام خشونت سرمایه‌داری است بلکه رئیس‌جمهور آن با اسلاف خود فاصله بعدی‌ی دارد. کمتر پیش آمده در یک دوره تاریخی، سه رهبر مهم‌ترین کشورهای جهان این‌گونه مایه سرافکندگی باشند؛ پوتین، نتانیاهو و ترامپ. رابطه ترامپ و نتانیاهو همچون رابطه ایوان (ترامپ) و اسمردیالکف (نتانیاهو) در «برادران کارامازوف» است. اسمردیالکف که فرزند ناخواسته پدر (فیودور پاولویچ) است آرزو دارد همچون ایوان باشد؛ مقتدر و نظاره‌گر. اما او پیشکاری حقیر و شیطان‌صفت است. پدرش را می‌کشد و در پاسخ ایوان که می‌برد سر چرا دست به این کار زده، می‌گوید رؤیای او را برآورده کرده است، چراکه ایوان همواره آرزوی مرگ پدر را داشته است. اما پوتین تفاوتی اساسی با این دو چهره دارد. او می‌داند در کجا ایستاده است و چه می‌خواهد و در چه زمانی باید پیشروی کند و چه زمانی عقب بنشیند. پوتین شخصیت پیچیده‌ای دارد و از قربانی‌کردن حامیش هیچ ابایی ندارد. او در تاریخ روسیه یگانه نیست، اما شناخت و پیش‌بینی اعمالش سخت دشوار است. با نگاهی به تاریخ پشت سر ترامپ و نتانیاهو و پوتین، تا حدودی می‌توان به عمق ماجرا پی برد. در طول تاریخ آمریکا چهره‌های همچون استالین پیدا نخواهید کرد. نتانیاهو با همه جنایت‌هایش هنوز یگانه نیست، قبل از او چهره‌هایی با همین میزان خشونت دست به کار جنایت بوده‌اند و هم‌اکنون نیز در کابینه‌اش جنایتکارتر از خودش وجود دارد. اما به‌ندرت می‌توان در کشور دیگری، ترکیبی از ترو츨سکی، لنین و استالین پیدا کرد. لنین برای فهم اید تاریخ هگل کلاس‌ها در آلمان تحقیق و مطالعه کرد. اگر پوتین ذره‌ای از این شخصیت‌های تاریخی کشورش را به ارث برده باشد، او را باید جدی گرفت و در معامله با ایران بسیار محتاط بود. خاصه اینکه در طول تاریخ ایران از زمان آقامحمد خان دشمن استراتژیک ایران، روسیه بوده است و نه آمریکا. در جریان کودتای ۲۸ مرداد که لکه ننگی برای آمریکا است، او تعیین‌کننده نبوده بلکه بیش از هر چیز کارگزار انگلیس و جایزبگیر بوده است، اما در همین ایام است که شوروی نقشی تعیین‌کننده دارد و سخت‌ترین نقش در سیاست غایب‌بودن به‌وقت حضور است. شوروی هم مصداق را قربانی کرد و هم حزب توده را. آقامحمد خان بنیان‌گذار مقتدر دودمان قاجار که دوران سلطنتش موجب یکپارچگی ایران همچون دولت صفویه شد، به‌خوبی می‌دانست نباید به روس‌ها اعتماد کرد و بی‌دلیل و بی‌محاسبه با آنها وارد میدان جنگ شد و در زمان صلح به آنها پیوست، نکته‌ای که فتحعلی‌شاه و عباس‌میرزا درنیافتند. یکی از نزدیکان عباس‌میرزا که بانی جنگ دوم ایران و روس شد، کسی نبود جز سر هادی‌الله‌خان قومن‌ی که همچون پدرش متحد روس بود. مزایا به‌روز در کتاب «ایران در جنگ» درباره ضعف نظامی-امنیتی دوره قاجار چنین آورده است: «با توجه به عادات و ویژگی‌های فرهنگی، عشایری و ایلی، فقدان رازداری در اداره دولت و حکومت و امور نظامی ضعیفی عمده بود... فرزندان بی‌محایا به مورد امور سیاسی، دیپلماتیک و خطمشی نظامی باعث می‌شد جاسوسان و خبرچیان اطلاعات مهم را به دشمن لو دهند. نبود آگاهی مؤثر در امور امنیتی، به‌ویژه در زمان سلطنت آقامحمد شاه و همچنین در کارزارهای نظامی عباس‌میرزا علیه روس‌ها، به دفعات منجر به فاجعه شد».

نگاهی گذرا به تاریخ دوره قاجار حتی در اوج اقتدار این حکومت، به عیان نشان می‌دهد که چه کشوری بیش از همه از خصومت ایران با دنیای غرب سود خواهد برد و این هم از عجایب تاریخ است که یکی از متحدان کنونی ایران، دشمن دیرینه آن، روسیه است که ناگزیر باید باورش کرد.

شنبه ۱۱ مرداد ۱۴۰۴
۸ صفر ۱۴۴۷
۲۲ آگوست ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۱۷۱
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

وزیر راه و شهرسازی در گفت‌وگو با «شرق» مطرح کرد

بحران آب تهران توسعه مکران را جدی کرد

مریم شکرانی؛ وضعیت آب در تهران وخیم است و پایتخت برای سیراب‌کردن شهروندان خود چشم‌انتظار بارش‌های پاییزی نشسته است. دولت در اقدامی بی‌سابقه ناچار شده است شهر را برای روزهایی تعطیل کند و مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری، به‌صراحت گفته است که «فردا ممکن است آبی برای نوشیدن نداشته باشیم». گرچه میزان بارش‌های تهران تفاوت چندانی با میانگین کشوری ندارد اما چیزی نزدیک به یک پنجم جمعیت کشور در پایتخت زندگی می‌کند و این فشار سنگین اسکان جمعیت در تهران، سبب شده است ماجرا به قطع طولانی آب آشامیدنی شهروندان بینجامد. حالا فرزانه صادق، وزیر راه و شهرسازی، در گفت‌وگو با «شرق» به عزم جدی دولت برای تغییر قوانین ساخت‌وساز و توسعه شهری در سواحل جنوب کشور می‌گوید. پزشکیان هم که یکشنبه‌شب پنجم مرداد به‌صورت سرزده به ساختمان وزارت راه و شهرسازی رفته بود، سرزده به ساختن وزارت راه و شهرسازی رفته بود،

شروط تهران و سیاست فشار آمریکا در مسیر مذاکرات هسته‌ای؛

نقشه راه تهران برای گفت‌وگو

صفحه ۲

روزنامه شرق

واکنش مرضیه جعفری به قرعه ایران در جام ملت‌ها در گفت‌وگو با «شرق»؛ فوتبال، میدان رویارویی شجاعانه است

برگزیده‌ها

وینکاف درغه، اروپا و کانادا در آستانه شناسایی فلسطین

بازی بزرگ در غزه

«شرق» از سفر پزشکیان به پاکستان گزارش می‌دهد

دیدار دو دوست در یک منطقه پر آشوب

گزارش «شرق» از سرپای‌زعلمانی که دو برابر زمان تحصیل کار کرده‌اند، اما به آنها کارت پایان خدمت نمی‌دهند

«سربازفراری»

بعد از ۸ سال خدمت

تحلیل کارشناسان سیاسی و ارتباطات درباره جایگاه صدا و سیما در وضعیت فعلی؛

روایت افول از مرجعیت ملی

گزارش «شرق» از تغییرات اساسی در آیین‌نامه جدید آموزش و پرورش برای ثبت‌نام دانش‌آموزان افغانستانی

دانش‌آموزان مهاجر خط خوردند

نگاه

دیپلماسی زور و زود!

یادداشتی از محمداصداق کلبادی

دنیای این روزهای ما

در تراز آفتاب

رامین خسروخوار

در دنیای این روزهای ما که نیاز، افزون و منابع، محدود است، آفتاب درخشان توسعه، در کمین سایه‌های ناترازی نشسته است. انرژی، این خون جاری تمدن، در کشاکش بی‌پرنامگی و غفلت از بهره‌گیری خرد به نقطه بحران نزدیک می‌شود. سخن از ناترازی، سخن از ناموزونی است؛ از فاصله خطرناک میان تقاضا و توان عرضه؛ از مصرفی که افسارگسیخته است و تولیدی که با فرسوده است یا در بند تصمیم‌های دیرهنگام گرفتار. ما با واقعیتی روبه‌رو هستیم که نه به هشار بسنده می‌کند، نه به وعده آرام می‌گیرد. ناترازی انرژی، تنها خاموشی برق و آب در تابستان یا قطع گاز در زمستان نیست...

۴۳۳
ادامه در صفحه ۱۱

سرکار خانم فرزانه ابراهیمزاده

درگذشت پدر گرامیتان را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم غفران و برای شما و سایر بازماندگان صبر آرزو نمودیم.

روزنامه شرق

برادر گرامی

جناب آقای دکتر هادی خانیکی

درگذشت خواهر گرامیتان را خدمت شما و خانواده محترم تسلیت عرض می‌کنیم و از درگاه خداوند متعال برای آن مرحومه رحمت الهی و علو درجات و برای شما و خانواده محترم صبر و شکیبایی مسئلت داریم.

بهزاد نبوی، محمد عطریانفر، عمادالدین باقی خسرو طالب زاده، محسن اشرفی، الیاس حضرتی رضا تهرانی، علی صالح آبادی، سعید پورعزیزی فیض آبادی، قلی‌زاده، مهدی رحمانیان

انتخابات مستمر به جای انقلاب مستمر

مهرداد احمدی‌شیخانی

به گمان من، هفته پیش یکی از خاص‌ترین ایام این کشور در ۱۲۰ سال گذشته بود؛ هفته‌ای که در آن هرچند بعد از بیش از یک قرن اتفاقی مهم در امر مشروط‌شدن قدرت رخ داد، ولی بالاخره رخ داد. سال‌ها پیش، وقتی دکتر «یوسف حجت» که در حال‌حاضر رئیس «دانشگاه تربیت مدرس» است، با فروتنی مثال‌زدنی و از طرفی با جدیت، بیکر جا انداختن مفهوم بهره‌وری در جامعه بود و انتشار نشریه بهره‌وری را به من سپرده بود، مطلبی را برای انتشار در آن نشریه به من داد که به گمانم همه آن چیزی است که می‌توان در تعریف رخداد هفته پیش به آن رجوع کرد. در آن مطلب کوتاه از این گفته شده بود که در نگاه سنتی اداره جامعه، مدیریت اجتماعی به یک قطار می‌ماند که لوکوموتیوی قدرتمند، واگن‌ها را به دنبال خود می‌کشد. در این نوع مدیریت، لوکوموتیو باید از چنان قدرتی برخوردار باشد که توان گذراندن این‌همه واگن با تمام مسافران و باری را که در آنهاست، در کوه و کمر داشته باشد و طبیعتاً، اگر لوکوموتیو فاقد قدرت کافی باشد، با اصلا راه نمی‌افتد یا اگر هم

جناب آقای مهدی یزدانی خرم

درگذشت همسر گرامیتان را صمیمانه تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحومه غفران و برای شما و سایر بازماندگان صبر آرزو نمودیم.

روزنامه شرق

جناب آقای دکتر هادی خانیکی

درگذشت خواهر محترمتان را به شما و خانواده گرامی تسلیت عرض می‌کنیم. از درگاه الهی صبر و شکیب برای بازماندگان و غفران و آمرزش برای آن مرحوم مسئلت داریم که در جوار رحمت حضرت حق مأوا گرفته است.

محمدعلی اکبری،مهرداد احمدی شیخانی، رضاتهرانی

سعید حجاریان، عبدالعلی رضایی، عباس عبدی

علیرضا علوی تبار، محمدجواد غلامرضا کاشی

بهرز گرانپایه، محسن گودرزی، کامبیز نوروزی

یادداشت

زیر پوست خطای لایحه جنجالی

سیدعلی مجتهدزاده

وکیل پایه یک دادگستری

جسارت دولت در پذیرش اشتباه برای ارسال لایحه «مقابله با انتشار محتوای خلاف واقع» به مجلس و استرداد آن کاملاً ستودنی است. در این مقوله دو وجه مهم از حکمرانی مطلوب به‌عنوان یک رفتار سیاسی درست نمود پیدا کرده است؛ یکی شنیدن و به رسمیت شناختن صدای مردم و دیگری بازگشت از خطا. باوجوداین باز هم این مقوله «اما و اگر»هایی دارد. هرچند یک رفتار مطلوب در دولت در این عرصه دیده شد اما اگر این مطلوبیت در ساختار دولت عمق و بسط پیدا نکند، صرفاً در حد یک رفتار مقطعی و احتمالاً هیجانی باقی خواهد ماند و به یک روبه عمومی-ساختاری تبدیل نمی‌شود. به عبارتی نکته اینجااست که از این اقدام اشتباه و خطای رخ‌داده به مسائل عمیق‌تری برسیم و به آنها و راه‌حل‌شان فکر کنیم. اینجااست که مطلوبیت واقعی و اثرگذار در رویه‌های حکمرانی متبلور شده و تثبیت می‌شوند. استرداد لایحه و شنیدن صدای عمومی جامعه در سطح اول واکنش درستی بود که دولت می‌توانست انجام دهد. این ماجرا سطوح و لایه‌های دیگری هم دارد که بی‌توجهی به آنها مانع بسط اثر مثبت یک رفتار درست می‌شود. دولت باید از خود پرسد که چرا چنین لایحه‌ای که در تضاد آشکار و علنی با ابتدایی‌ترین اصول تضمین آزادی‌های مشروع شهروندان است و می‌تواند منجر به انسداد بسیار بیشتر فضای جامعه شود، از مسیر ارکان مختلف دولت گذر کرده و به مجلس می‌رسد و چنین هراسی در جامعه ایجاد می‌کند؟ آن‌هم برای دولتی که تضمین آزادی‌های بنیادین شهروندان جزء اصلی‌ترین شعارهایش بوده و هست. مضافاً اینکه کدام شواهد و قرائن حکایت از آن دارند که کشور در این شرایط نیازمند چنین قانونی است و فرایند تولید شایعات و از دست رفتن مرجعیت رسانه‌های داخلی به چنین موضوعی برمی‌گردد؟ وجود این سؤالات یعنی آنکه اشکال در دولت چه به لحاظ استقرار نیروهای مناسب انسانی و چه ساختاری، اشکالی بنیادین است و هیچ تضمینی وجود ندارد که در آینده اتفاقی مشابه رخ ندهد. در سطح دولت حداقل اعضا و مشارکت‌کنندگان کمیسیون «حقوقی-قضائی» شامل وزارتخانه‌های

۴۳۳
ادامه در صفحه ۱۱

خانواده محترم کولیوند

ضایعه درگذشت فرزند عزیزتان جوان ناکام **اشکان کولیوند** را خدمت شما تسلیت عرض می‌کنیم، از ایزد منان آرزوی صبر و بردباری برای شما و رحمت و مغفرت الهی برای آن عزیز سفرکرده را خواستاریم.

از طرف خانواده جلالی